

Asia: VN/36213/2025

Luonnos hallituksen esitykseksi yhdyskuntarakentamislainsäädännön sekä eräiksi siihen liittyviksi laeiksi

1 luku Yleiset säännökset

Näkemyksenne luvusta 1

Paikallisvoima ry kiittää mahdollisuudesta lausua luonnoksesta hallituksen esitykseksi yhdyskuntarakentamislainsäädännön sekä eräiksi siihen liittyviksi laeiksi (VN/36213/2025).

Hallituksen esitysluonnoksen määritelmien (3 §) mukaan vähäisellä rakennelmalla tarkoitettaisiin rakentamislainsäädännön (751/2023, RakL) tarkoitettua rakennelmaa, joka ei kokonsa tai ominaisuuksiensa puolesta erotu olennaisesti ympäristöstä, kuten puistomuuntamo, katos, masto tai muu tekninen rakennelma. Huomiomme mukaan vähäisiin rakennelmiin liittyvät pykäläkohtaiset kirjaukset antavat kunnille liikaa harkintavaltaa määritellä esimerkiksi puistomuuntamoiden tai jakokaappien ulkoasuja tai soveltuvuutta alueelle. Tämä poikkeaa perustelutekstistä ja tämä asia tulisi korjata myös pykälätasolla.

2 luku Viranomaiset

Näkemyksenne luvusta 2

-

3 luku Suunnittelu

Näkemyksenne luvusta 3

-

4 luku Rakentaminen

Näkemyksenne luvusta 4

-

Tulisiko katu- ja viheralueiden rakentamiselle asettaa määräaika, esimerkiksi 10 tai 15 vuotta yleisen alueen suunnitelman voimaan tulemisesta? Mitä vaikutuksia, etuja tai haittaa tällä olisi eri osapuolille? Esitysluonnoksessa ei ole asetettu tällaista määräaikaa.

En osaa sanoa

5 luku Yleisen alueen käyttöön luovuttaminen ja lakkaaminen

Näkemyksenne luvusta 5

-

6 luku Kunnossapito

Näkemyksenne luvusta 6

-

7 luku Tekniset verkot

Näkemyksenne luvusta 7

Teknisten verkkojen sijoittamisen yhdenmukaistamisen käytännöksi ehdotetaan kunnan yleiselle alueelle sijoitettaville teknisille verkoille haettavaksi sijoittamislupa. Hyvin pitkän aikaa on lakiin perustuvana käytäntönä ollut, että johtojen sijoittaminen on lähtökohtaisesti sopimusperusteista. Toimintamalli on mahdollistanut joustavan toiminnan ja nopeuttanut verkkojen sijoittamisen. Ehdotettu sijoittamislupamenettely olisi täysin uusi ja tulisi viivästyttämään investointeja. Lisäksi on huomioitava, että jakeluverkkoyhtiöistä näkemyksemme mukaan valtaosa tulee olemaan lain kriittisen infrastruktuurin turvaamiseksi ja häiriönsietokyvyn parantamiseksi olevan kokonaisuuden mukaisia kriittisiä toimijoita, joiden omistama sekä hallinnoima kriittinen infrastruktuuri täytyy turvata korkealla tasolla. Käytännössä tämä tarkoittaa, että kriittisen infrastruktuurin toimija ei voi asettaa sijoittamisluvan kannalta yksityiskohtaisia kartta-aineistoja julkisesti saataville. Lupamenettelyn julkisuus on ristiriidassa kriittisen infrastruktuurin kokonaisturvallisuuden suojaamisen periaatteiden kanssa.

Havaintomme mukaan ehdotettu sijoittamislupa malli on ristiriidassa energia-alan ydinsäätelyn kanssa. Uusiutuvan energian direktiivi (RED III, EU/2023/2413) – sääntelyssä hallinnollisten esteiden purkaminen on nimenomainen tavoite. Direktiivi tunnistaa selvästi, että pitkät ja monimutkaiset lupamenettelyt ovat keskeinen este uusiutuvan energian lisäämiselle. Lisäksi tunnistettuna on, että viranomaisten toiminta (hajautuneet toimivallat, resurssipula, päällekkäiset menettelyt) hidastaa hankkeita. Direktiivi velvoittaa jäsenvaltioita yksinkertaistamaan ja nopeuttamaan lupamenettelyitä kaikissa uusiutuvan energian hankkeissa. Näkemyksemme mukaan nykyisin valtaosa jakeluverkkoyhtiöiden sekä kaukolämpöyhtiöiden laajennus- ja korvausinvestoinneista koskettaa uusiutuvan energian lisäämiseen energiajärjestelmiin. Ehdotamme, että nykyinen toimiva sopimusperusteinen malli säilytetään edelleen yleisenä toimintatapana. Sopimusmenettely ollut vuosikymmeniä toimiva ja tehokas tapa.

Pykälässä 45 ehdotetaan kunnalle oikeutta velvoittaa teknisen verkon omistajan siirtämään verkon kunnan hyväksymään paikkaan. Kustannuksista pääsääntöisesti vastaisi kunta. Kannatamme ehdotusta, että siirron pyytjä olisi vastuussa kustannuksista. Näkemyksemme mukaan esityksessä todetaan lupaehdoisen vastaisesta sijoittamisesta syvyys sellaisena tietona, mihin verkon omistajalla olisi ollut mahdollisuus vaikuttaa. On hyvin tyyppillistä, että teknisten verkkojen sijoittaminen toteutuu mm. kiinteistöjen tai katuverkoston rakentamisaikaan. Tässä yhteydessä syvyys syntyy alueen rakentajan (kunta) rakennekerroksista ja peittämisistä esimerkiksi puistoalueen tai rakennuksen piha-alueen maisemoinnista tai katualueella rakennekerroksista ja pinnoitteesta. Verkon syvyys saattaa lisäksi muuttua esimerkiksi myöhemmin tulleiden maisemointitöiden vuoksi. On kohtuutonta, että kuluvastuu siirtyisi tällaisessa tapauksessa teknisen verkon omistajalle. Esitämme syvyyden poistamista luvanvastaisesta sijoittamisen kirjauksesta.

Esityksessä ehdotetaan kunnalle oikeutta ylläpitää verkkotietoja (45 §). Verkkoyhtiön olisi pyynnöstä toimitettava kaikki kunnan alueella olevat verkkotiedot kunnalle ja kunta voi ylläpitää näistä tietoja. Laissa kriittisen infrastruktuurin suojaamisesta ja häiriönsietokyvyn parantamisesta kokonaisuudessa tullaan valtaosa jakeluverkkoyhtiöistä ja kaukolämpöyhtiöistä nimeämään kriittisiksi toimijoiksi. Toimijoiden tehtäväksi tulee toteuttaa yhtiökohtainen laaja-alainen kokonaisturvallisuuden riskiarvio. Riskiarvion tulee sisältää yksityiskohdat myös kartta-aineistojen yleisestä julkisuudesta. Ehdotuksen mukaan kunnan verkkotiedoista voisi tulla julkisuuslain alaisia viranomaisen asiakirjoja ja kuka tahansa taho saattaisi saada tietopyynnöllä kaiken kunnan alueella olevan karttatiedon. Nykyinen kokonaisturvallisuustilanne huomioiden tätä ei voi hyväksyä. Esitämme että kunnalle ei tule olla oikeutta säilyttää verkkotietoja. Esitämme myös, että kunnan oikeus saada verkkotietoja perustuisi

tosiasialliseen tarpeeseen.

Esitysluonnoksen luvussa 7 ehdotetaan säädettäväksi uusi lupamenettely teknisten verkkojen sijoittamiseen kunnan yleiselle alueelle. Tulisiko siirtyä uuteen lupamenettelyyn vai tulisiko teknisten verkkojen sijoittamisesta pysyä nykyisessä kuntakohtaisessa toimintatavassa? Lisätietoa vaihtoehtoista löydätte esitysluonnoksen luvuista 5 ja 7.

Tulisi pysyä nykyisessä kuntakohtaisessa toimintatavassa

8 luku Työ kadulla ja muulla yleisellä alueella

Näkemyksenne luvusta 8

-

Esitysluonnoksen luvussa 8 ehdotetaan säädettäväksi nykyisen ilmoitusmenettelyn rinnalle uusi lupamenettely kunnan yleisillä alueilla tapahtuville töille. Lisäksi ehdotetaan annettavaksi kunnalle oikeus laatia yleisiä alueita koskevat käyttömääräykset, oikeus siirtää työn aloitusajankohtaa ja oikeus kieltää työ. Mitä ajatuksia ehdotus herättää? Lisätietoa vaihtoehtoista löydätte esitysluonnoksen luvuista 5 ja 7.

Paikallisvoima vastustaa esitettyjä muutoksia. Kuten edelläkin on tuotu esiin, uusien lupakäytäntöjen luominen hidastaa rakennushankkeita merkittävästi. Hallituksen esitysluonnos jättää valitettavan auki ne edellytykset, jolloin kunta voisi edellyttää lupaa. Lupamenettelyä voidaan tullaan käyttämään hyvin usein. Jää täysin epäselväksi, minkälaiset resurssit kunnilla on antaa lupia, jolloin hankkeiden hidastuminen on todennäköistä. Olemme ylempänä luvussa 7 esittänyt tarkempia perusteita, miksi lupamenettelyyn ei tulisi siirtyä.

9 luku Hulevedet

Näkemyksenne luvusta 9

-

10 luku Maksut

Näkemyksenne luvusta 10

-

11 luku Pakkokeinot ja seuraamukset

Näkemyksenne luvusta 11

-

12 luku Erinäisiä säännöksiä

Näkemyksenne luvusta 12

-

13 luku Voimaantulo- ja siirtymäsäännökset

Näkemyksenne luvusta 13

-

Vaikutusten arviointi

A. Luonnoksessa hallituksen esitykseksi on arvioitu alustavasti yhdyskuntarakentamislain vaikutuksia. Vaikutusten arvioinnin parantamiseksi on tärkeää saada palautetta siitä, miltä osin arvioinnissa on täydennystarpeita.

Millaisena pidätte luonnoksessa esitettyä vaikutusten arviointia kokonaisuutena?

Jossain määrin puutteellisena

B. Onko jossain vaikutusten arvioinnin osassa erityistä täydentämisen tarvetta?

Kyllä, tarkenna, mitä osaa tai osia vaikutusten arvioinnista tulisi täydentää tai mitä aihetta koskeva puuttuva arviointi lisätä. [Esityksessä ei ole tarpeellisin määrin arvioitu sitä, että miten verkkojen rakentamisen prosessien läpimenoajat pitenevät entisestään. Hallinnollinen taakka kasvaa eikä tämä

ole hallitusohjelman tavoitteiden mukaista. Esitys keskittyy positiivisiin vaikutuksiin yrityksille, vaikka lähtökohtaisesti vaikutukset yrityksiin niin lyhyellä kuin pitkällä aikavälillä ovat negatiivisia.]

C. Mihin itse näette yhdyskuntarakentamislain keskeisimpien vaikutusten kohdistuvan? Miten kuvailisitte keskeisimpiä vaikutuksia?

-

Muita näkemyksiä koko luonnoksesta hallituksen esitykseksi

Vapaa sana.

-

Nykänen Jari
Paikallisvoima ry